

KONTRABANDOS KONTROLĖS IR PREVENCIJOS PROBLEMOS LIETUVOJE (2000)

Tyrėjų grupė: J. Malinauskaitė, G. Šulija, V. Šulija

Tyrimas buvo atliktas siekiant visapusiškai išnagrinėti ir įvertinti kontrabandos būklę, dinamiką, priežastis, pasekmes, jų prevencijos galimybes ir teisinės atsakomybės už kontrabandą taikymo pagrindus. Tyrimui buvo naudojami bendrieji statistiniai ir konkrečių bylų (baudžiamųjų ir administracinių) anketavimo duomenys, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, apygardų bei kitų teismų praktikos apibendrinimai, teisėsaugos institucijų informacija, Lietuvos ir užsienio valstybių teisės aktų ir jų taikymo praktikos sisteminės analizės rezultatai, atrankinių sociologinių tyrimų medžiaga.

Tyrimo rėmuose įvairiais aspektais nagrinėjama kontrabandos kriminologinė charakteristika, atskleidžiamos naujos kontrolės ir prevencijos galimybės, analizuojamos teisinės atsakomybės taikymo problemos: apžvelgiama kontrabandos prevencijos ir kontrolės Lietuvoje istorija, išsamiai apibūdinama kontrabandos būklė, struktūra, dinamika, priežastys ir pasekmės (duomenys palyginami su kitų Baltijos valstybių duomenimis 1990–2000 m.). Pagrindinis dėmesys darbe skiriamas labiausiai paplitusių kontrabandos rūšių, tokių kaip alkoholinių gėrimų, tabako gaminių, cukraus, narkotinių medžiagų, naftos bei kitų produktų priežastims bei ypatumams atskleisti. Nagrinėjami kontrabandos gabenimo aspektai atskiruose valstybės teritorijos ruožuose, Klaipėdos jūrų uoste bei geležinkeliuose. Išdėstomos dažniausiai pasitaikančios praktinės problemos, iškylančios taikant administracinę ir baudžiamąją atsakomybę už kontrabandą. Tyrimo rezultatai leido identifikuoti ekonominius bei politinius faktorius, lemiančius kontrabandos mastus Lietuvoje. Jais pripažįstami rinkos nestabilumas, darbo rinkos problemos, valstybės kontrabandos politikos strategijos nebuvimas.

Remiantis atliktų tyrimų rezultatais, pateikiamos išvados ir pasiūlymai dėl kontrabandos kontrolės ir prevencijos priemonių taikymo ir teisinio reguliavimo tobulinimo. Tyrimas parodė, jog kontrabandos kontrolės ir prevencijos problemoms spręsti reikalingas naujas – sisteminis – požiūris ir visas kompleksas kriminologinių, socialinių, ekonominių, teisinių bei kitų priemonių, kurios padėtų gerinti teisėsaugos institucijų veiklą kontrabandos nusikaltimų srityje (plėsti operatyvinę veiklą, stiprinti institucinį bendradarbiavimą), spręsti nusikaltimų kvalifikacijos problemas, keisti bausmių sistemą, prioritetą teikiant ne laisvės atėmimo bausmei, o turtinio pobūdžio sankcijoms, – pastarųjų dydis turėtų būti nustatomas atsižvelgiant į teisiųjų finansinę padėtį.

Publikuota: Malinauskaitė J., Šulija G., Šulija V. Kontrabanda: kontrolė ir prevencija Lietuvoje. Vilnius, Muitinės departamentas, Teisės institutas, 2002.

© Teisės institutas, 2000